

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА

Орган Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Ціна 20 гр. | Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 18.

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. долари або їх вартість в вишій валюті.

Рукописів не звертається. — Оголошення після умови Непідписаних дописів не приймається.

На увагу Громадянства

Як сповіщалося у свій час, 1-го липня представники українського громадянства і церковних українських кругів мали нараду з Владикою Митрополитом. На цій нараді знайдено було певне порозуміння поміж церковною владою і українським громадянством у справах т. зв. українізації

православного богослуження і церковного управління на етнографічно українських землях. Яко перший наслідок зазначеної наради й порозуміння є відозва Митрополита, яку подаємо до відома нашого громадянства на 2-й сторінці нинішнього числа „Української Громади“.

Комуністи зрікаються комуні

Все штучне, неприродне мусить ранише чи пізніше вмерти. Починає вмирати й комунізм. І не дивувайтесь, а в самій комуністичній державі — в Радянському Союзі. Самі комуністи устами народного комісара Рикова призналися, що вся їхня комунізм є глупством. Сталося це так.

Перед жнивими в Большеві забракло хліба для міст і армії. Ще в минулому році після жнив комісари вирішили силоміць забирати хліб у селян заповідурно, щоб „заготовити“ його на цілий рік. Селяне не дозволили себе грабувати. Риков каже: „селянство виявило надзвичайно вороже відношення до совітської влади... На Україні селяне весь час воліли годувати худобу зерном, ніж давати його комуністичній владі“.

Риков признається, що при насильному забірні хліба в селян найбільше покривджено бідняків і середняків. Чому ж цього допустилася совітська влада? „Бо відсутність хліба, — каже Риков, — в місті та в армії загрожувала“...

Риков рішуче виступає проти тих комуністів, які радять заводити обшарницькі державні господарства та штучно творити селянські комуні (колективи). При цьому він покликують на брошуру самого Леніна, який казав: „Чи можна заборонити й спинити цілком усякий розвиток приватного недержавного обміну, щоб то торговлі, щоб то капіталізму, який є неминучий, коли є мільйони дрібних продуктів“! „Така політика була би глупством і самогубством“, додав Ленін.

Тому Риков заявив, що він відкидає всякі надії на „колективізацію села (комуні)“.

І центральний комітет комуністичної партії ухвалив „якнайбільше сприяти розвитку індивідуальних селянських господарств“.

Це значить, що весь комунізм, вся боротьба з селянською власністю, з капіталом і т. д. була, як сказав Ленін, глупством.

Є таким чином глупством і все те, що проповідують слуги большевиків-селяроби.

Пакт Кельога.

27 цього серпня в Парижі мають зібратися представники кільканадцяти держав для підписання пакту Кельога. Що це за пакт, читачі знають. Америка пропонує європейським державам підписати умову, яка б попередила вибух нової світової війни. Пакт цей виробив Кельога, який його і підтримує.

Чи може такий пакт ухилити війну — це інша справа. Америка знає, як багато накопичено в Європі вибухових матеріалів. Кинь іскру — й війна спалахне. Знає Америка, й те, що від цієї нової війни Європа може цілком загинути. Не знає вона лише одного, що в Європі є занадто багато покривджених народів, які лише чекають війни, як дня свого визволення.

А при таких умовах жадні пакти не допоможуть. Це — накривання вогню пером, який сам загориться, але вогню не вгасить.

І дійсно під паперовим пактом Кельога вже починають жевріти іскри. По-перше, Америка не хоче, щоб цей пакт підписали Совіти, яких Америка не визнає. Має бути виключена й Іспанія. По-друге, несподівано захворів і взяв довшу відпустку міністр закордонних справ Англії, Чемберлен. По-третє, є вістка, що не приїде до Парижа підписати пакт німецький міністр закорд. справ Штретземан. По-четверте, пішла чутка, що і сам Кельога не приїде до Парижа.

Одним словом, вигляди на мир все меншають.

Конгрес національних меншостей

Чергова сесія конгресу національних меншостей відбудеться в Женеві від 30 серпня до 1 вересня. Перший день сесії буде присвячений питанню про відношення між національними меншостями й Лігою Націй. Це питання є дуже важливим, бо Ліга Націй, є властиво лігою держав, які не тільки не хотіли б дати прав своїм меншостям, але що рік-річно обмежують їх у правах. Про це має говорити на сесії, представник Естонії Гасельблат.

Представники українського народу, що живуть в межах чужих держав, в минулому році участі в праці конгресу не брали, хоч і були в Женеві. Причина та, що український народ у межах Польщі, Чехословаччини, Румунії на своїх українських землях не є меншістю, а більшістю, як наприклад, на Волині; в нас національними меншостями є поляки, росіяне, жиди і ин. Отже положення наше в межах чужих держав цілковито инше.

Похорон Якова Кухарчука, сина Андрія з с. Костенець на Дубежинні. Небіжчик був симпатиком УНДО. Вмер 5 червня ц. р. (Див. „Укр. Гром.“ ч. 25).

Велика Україна

Комуністи Росії здирають з України 550 тисяч карбованців. Загальна сума бюджету Радянської України на 1928-29 рік вносять 329,700,000 карбованців. Бюджет збільшився на 19,3 відсотків. Всю надвижку прибутків над видатками Україна мусить віддавати Москві. В цьому бюджетовому році Україна має віддати 550 тисяч карбованців. Українці, вживають заходів, щоб ця сума залишилася на потреби України, але чи згодиться на це Москва — не відомо. Треба додати, що всі прибутки з торговлі й промислу йдуть безпосередньо в Москву.

Арешти українських комуністів. В Харкові й Київі переведено розслідування в справі самостійних змагань деяких українських комуністів. В результаті розслідування переведені арештованні. На перед-

містю Харкова арештовано шістьох комуністів-українців, яким закидають, що вони мали зносини з закордоном і вели агітацію за відділення України від Росії.

Активна боротьба з комуністами. В Довбухівській станції сини розстріляних козаків Царикова і Дієденка вбили кінжалом комсомольця Кучеренка, член „хлібозаготовчої“ трійки. Дієденка розстріляно. Царикова засуджено на 10 років в'язниці. — В Київі вистрілом через вікно хтось убив комсомольця Ковеню, який виступав ворогом радянської влади. В селі Семешівцях на Київщині селяне вбили комуніста Сатиренка, який завидував розподілом землі. — Робітники Дзвбасу різко виступають проти радянської влади. 5 серпня в Юзівці відбувся великий мітинг.

Вар'яти поруч манашок.

Віля Володимира, в с. Зимне, від старих часів існує православний монастир. Зберіглися старі стіни з вежами й бійницями, під земний хід до печер, самі печери й т. ин. За часів царської влади на межі монастирського садка поставлений був двоповерховий будинок для церковно-вчительської школи. Цей будинок польська влада оголосила державною власністю. Стояв він пустий до цього часу й почав валитися. Ігуменя пропонував поправити його й відчинити в ньому амбулаторію на притулок, але влада на це не погодилася. І раптом в когось виникла думка всадити туди вар'ятів. Почалися протести. І дійсно, посадили туди вар'ятів, то

значить — змусити черниць утікати, бо вікна будинку виходять до монастирського садку напроти вікон манашок, у кількох кроках від церкви. Уявіть, які вони бачили б вар'ятські картини й які чули б концерти підчас служби Божої! Варшава на цей „геніальний“ проєкт не погодилася. Тоді пускається в хід місцева самоврядування. І ми чули, що ніби то соймик прихилився посадити туди вар'ятів, мовляв, саме населення цього бажає!

Певний засіб змусити манашек тікати, а тоді вар'яти можуть вільно опанувати й цілий монастир. Геніальна думка! Гільки що думають ті українці, які входять до соймику?

Володимирський.

Монархісти нараджуються

„За Свободу“ подає повідомлення агенції „Руссуніон“ про якусь нараду Скоропадського з російськими монархістами. До повідомлення „Руссуніон“ ставимось з застереженням. Однак з газетярського обов'язку подаємо цю вістку для орієнтації нашим читачам.

Отже ніби то з ініціативи „хліборобів“ — емігрантів у Берліні почалися переговори між Скоропад-

ським і російськими монархістами у справі взаємовідносин між Україною й Росією. Скоропадський переконує росіян, що большевицька влада впаде й що приспішити це могли б росіяне, коли б вони не були проти відокремлення України від Росії. Від імени українців веде переговори проф. Дорошенко, Липинський, українець з Галичини Марчик і уніятський свящ. Вергун.

Архипастирська відозва

Його Блаженства, Блаженнішого Діонісія, Митрополита Варшавського і Волинського та всієї Польщі до Всечесного Українського Духовенства Варшавської Митрополії, від 1 серпня року Божого 1928.

ЛЮБИ МОІ ОТЦІ І БРАТТЯ

"Пасиле мене в вас стадо Боже, посвяти мене не нуждею, но волею и по Воле, ниже неправедными прибытками, но усердно, ни яко обладающе причету, но образи бывайте стаду; и явльшуся Пастыреначальнику, примете неуздаемый в пещи славы" (1 Петр. 5, 2-4).

Одним з найдорожчих скарбів народу українського, як і кожного народу, є його рідна мова, і як кожний інший нарід, нарід український повинен любити свою мову, вивчати її удосконалювати, всемірно дбаючи про збільшення літературної на своїй мові як оригінальної, так і перекладної, і всебічно тую мову збогачувати. Коли в певних випадках і спостерігаємо ми в українській мові брак деяких термінів або їх неусталеність, то пам'ятаймо, що це не повинно ні для кого бути приводом, щоб мову цю висміювати або зневажати. Навпаки належить кожному, хто любить свій нарід і кому дороге все рідне, прикладати всіх сил, щоб мову свою виробляти й знання свої в ній поповнювати, стежучи за працею наукових товариств і установ та окремих учених, які покликані про те дбати й для розвитку української мови працюють. Особливо прикро, а часом навіть і образливо чути від деяких людей українського ж таки походження, що українська мова — мова мужицька, хлопська. Погляд такий є фальшивим і повстає в наслідок того, що люде, які так судять, забувають, що літературна мова кожного народу пройшла через ті самі етапи розвитку, через які проходить і мова українська.

Особливо тепер коли ми бачимо, як в остатні часи мова українська завоює собі все ширші права, охоплюючи всі галузі науки й життя, дивним би було й не нормальним, коли б її було занедбано в царині життя церковно-релігійного.

І з історичного погляду, і по самій своїй природі релігійна сторона життя людського, як сторона

найінтимніша, повинна передусім знайти вираз в рідній мові кожного народу.

На жаль, ми бачимо, що наше духовенство не все й не скрізь використовує один з наймогутніших засобів впливати словом живим на свою паству для піднесення її моральності й релігійності, занедбавши свій обов'язок проповідання Слова Божого. З особливою натиском підкреслюю, що о. о. настоятелі повинні на кожній відправі виступити з казаннями і навчати паству свою при кожній нагоді. Але проповідництво наше, про піднесення якого я завжди буду дбати з неослабною енергією тоді тільки досягне своєї мети, коли проповідники промовлятимуть до народу живою, зрозумілою для нього мовою. При тому необхідно, щоб духовенство обов'язково прикладалося до праці над удосконаленням як змісту, так і самої мови проповідей.

Так само і викладаючи дітям Закон Божий, о. о. законотчителі повинні провадити лекції в рідній мові учнів, а церковно-словянські тексти перекладати дітям і домагатися від них розуміння й знання тих текстів і молитов також і в їх рідній українській мові. Коли, по законам нашої Держави, і в школах народних навчання провадиться в рідній мові учнів, або принаймні їм викладають їх рідну мову, то тим більше необхідно навчати дітей релігії в рідній мові.

Всечесне духовенство Волинської епархії повинно знати, що постанови Св. Синоду від 16.VII 1922 р. і 3.IX 1924, котрими унормовано справу вживання української мови в богослуженні й житті церковному взагалі, Вища Церковна Влада ніколи не переглядала наново і не скасовувала. Непорозумінням є думати, що ухвали Волинського Епархіального З'їзду 1927 р. мають більше, ніж постанови Св. Синоду, значіння і ніби-то волинські ухвали скасовують ухвали Св. Синоду: *"В всякого прекословія менше отъ большаго благословляется"* (Євр. 7,7), а не навпаки.

Через те скрізь, де згідно з умовами місцевого життя і на ба-

жання парафіян, Служба Божа має відправлятися по-українськи, о. о. настоятелі повинні піти на зустріч бажанню своїх парафіян; але не можна необережно переводити українізацію Служби Божої там, де немає згоди серед віруючих. Особистий такт і досвід пастиря повинен кожному відповідати, як поступити тоді, коли серед населення нечає що до цього однодушно згоди; а в випадках сумніаних належить представляти справу на рішення Епархіального Архиєрея. Але кожний священник повинен пам'ятати, що ні каноничних, ні догматичних перешкод до відправлення Служб Божих в українській мові, як і в кожній іншій, Православна Церква не має. Одночасно зазначаю, що Богослужбові тексти, якими вільно послуговуватися, повинні мати благословення Вищої Церковної Влади, і тільки ті з них, на яких це зазначено, дозволяю до вжитку.

Розяснюючи це духовенству, я одночасно вимагаю від нього енергійної діяльності, перейнятої свідомістю відповідальності перед Св. Церквою, рідним народом українським і мною, яко Своім Первосвященником, — діяльності в напрямку гамування національних прагнень і внесення спокою в душі вірних. Всяку ворожнечу й суперечки на місцях належить припинити. Вища Церковна влада не знає синів і пасербів: всі вірні — її рідні діти, однаково близькі їй серцю. Хто заперече цьому, той сіє неправду і ширить заколот на радість ворогів Православ'я. Пастирі, котрі закликом моїм не переймуться, не принесуть користі ані пастві, ані Державі, котра сво-

їми, перейнятими толеранцією законами та мудрими зардженнями своїх властей не протриває національному розвитку своїх окремих складових частин.

Розяснюючи все це Всечесному Духовенству, одночасно пропоную всім священнослужителям, що трудяться на українській ниві духовній, надсилати до Митрополії свої праці й критичні замітки до перекладів Св. Письма та Богослужбових текстів на українську мову і заохочувати до того і тих вірних, які такою працею займаються При Св. Синоді, під моїм голосуванням, працює спеціальний церковно-перекладчеський Комітет, котрий розгляне Ваші праці й використає їх.

Молімся ж і вірмо, що Господь Бог благословить працю нашу на славу Його Ім'я Святого, на користь Святої Церкви Христової і для спасіння нашого — її вірних дітей; бо Христос сказав: *"Шедше убо научите вся язyki"* (Матв. 28, 19), а Дух Святий, котрого Він послав від Отця ученикам своїм в день Пятидесятниці, *"сѣде"* (в вигляді язиків вогнених) *"на единъмъ кождо ихъ... и начаша глаголати иными язyki... и чудяхуся (сі люде), глаголюще друг ко другу... како мы слышим кійждо свой языкъ наш, в немже рдихомся. слышим глаголящихъ ихъ (апостолів) нашими язyki величія Божія"* (Діян. 2,3-11) Аминь.

(—) Діонісій,

Митрополит Варшавський и Волинський та всієї Польщі,

В Баршаві.

Рокъ Божого 1928,

Місяця Серпня в 1 день

ЦЕРКОВНА ХРОНІКА

Сесія митрополітальної ради. Газети подають, що сесія митрополітальної ради в повповненому складі має відбутися в другій половині серпня. *"За Свободу"* подає, що митрополітальна рада має бути повповнена такими росіянами: Сербренниковим, Комаревичем, пос. Королем, Невенцевим, редактором *"Вол. Слова"* Черно-

вим, С. Панченковим і Л. Ганом. **Ректори семінарії.** *"За Свободу"* каркає, що ректора Кремацької семінарії, прот. Табінського (українця), хтось хоче перенести до Вільна українізувати білорусів, а на його місце перенести в Вільна ректора прот. Н. Тучемського (русифікувати українців). Тепер того можна чекати.

Завданням господинської школи є навчити як найкраще та виносливіше жити в тяжких сільських обставинах, облекшати життя сільської жінки шляхом піднесення її культурного рівня, викликати змагання до сільсько-господарського поступу та стремління на основі фахових відомостей краще і господарніше організувати свою працю, та використати все, що може зменшити фізичну працю, якої сільська жінка має аж занадто. Крім того, вона ставить ще собі завдання виховати добрих матерей, пам'ятаючи, що при всій сільсько-господарській праці, першим завданням її вихованок є бути добрими матерями та опадними господиннями в своїй домашності.

Таких господинських шкіл в Ч. С. Р. є 47, поділяються вони на 2-х річні, однорічні, піврічні і літні школи і курси. Найбільш поширений тип це однорічні господинські школи.

Наводимо тут програм найбільш типової однорічної господинської школи.

Теоретичні предмети слідує:

1) Громадська мораль та поведінка в товаристві, 2) Рідна мова та словесність, 3) Географія та історія, 4) Рахування та рахунковість, 5) Природознавство (зоологія, ботаніка, мінерологія), 6. Хемія з технологією та фізика, 7. Педагогіка,

8. Полеве господарство, 9. Садівництво (садівництво, городництво, квітництво), 10 Плекання господарських звірят, 11. Молочарство, 12. Наука про ведення домашності та товарознавство, 13. Наука про продукти, виготовлення їхне до управи столу, 14. Гігієна, 15. Громадська наука (про організацію держави, права і обов'язки громадянки і т. д.) та аграрні закони, 16. Рисування кроїв білизни, вбрання та звірців для вишивання, 17. Спів, 18. Розправи (для дебатів з приводу прочитаного та обговорення всіх культурних подій дня).

Крім цих теоретичних годин кожна учениця мусить пройти практику з варення, ручних праць, господарської практики (на полі, в садку, в стайні, в молочарні), прибирання в домашності, правни та прасування. До цих шкіл приймаються дівчата, що мають закінчену початкову школу, не молодше 15 років.

Ціла постановка науки в школі пристосована до потреб середнього селянського господарства. Школа має на увазі, лишаючи вихованок в тому оточенні, в якому вони були дома, навчати їх провадити господарство, застосовуючи вимоги сучасної науки, засвоїти цьому господарству всі здобутки сучасної культури і виховати свідомих громадянок і добрих патріоток своєї батьківщини.

Л. Садовська.

Господарська освіта жінок

в Чехословаччині.

Час від часу звляються голоси в нашій пресі про необхідність реорганізувати жіночу освіту, про потребу поставити її більш практично, так, щоб дівчата наші по укіпченню студій могли прикласти свої знання з користю для справи з одного боку і для свого матеріального забезпечення з другого.

Особливо ж ненормальною є освіта нашого сільського жіноцтва. Не завжди наша селянська дівчина має можливість скінчити навіть початкову школу, але коли вона її і скінчить то така школа не дає нашій діянці — будущій господині і матері — ніяких практичних знань, не підготує її до її майбутньої діяльності, як самостійної господині чи помішницї чоловіка, не вчить її, що на ній, будущей матері, лежить велика і тяжка відповідальність розумного і доцільного виховання молодого покоління. На цю хибу, на ненормальність освіти нашого сільського жіноцтва ми і хочемо звернути особливу увагу, пам'ятаючи, що не в зденационалізовані міст, а в адоревих українських сел мусять вийти кадри молодих, загартованих працєвників на

наших занедбаних громадських і політичних нивах.

Освіта, що її одержує сільська жінка, не даючи ніяких потрібних практичних знань, не пробуджуючи любови до тої праці, яку їй доведеться робити часто ціле життя, тільки відчуває її від її оточення, та властивого їй призивання, тільки робить нехить до чорної "брудної" праці хлібороба. Вона не виробляє культури праці, не витворює роботої дисципліни так потрібної нашому народові, який за свою тисячлітню історію не навчився використовувати тих богаць, що їх крєє його земля.

Прикладом того, як має бути поставлена жіноча освіта може служити Чехословаччина, яка в цьому відношенні не тільки виділяється серед славянських країв, але займає друге місце в Європі після Данії. Не маємо тут змоги, та і не входить в наше завдання змалювати цілу систему виховання і освіти жіночої в Ч. С. Р., — хочемо лише звернути увагу на так звані господинські школи, які на нашу думку мають найбільше значіння для нашого народу.

Дописи

СТРАШНИЙ НАПАД

(м. Вишгородок, Крем'ян. пов.)
 Минулої неділі, себто 12 серпня вночі в нашому Вишгородку трапилась страшна подія, під час якої потерпіли два наші громадяни — Форштей і Н. Рудницький. Першого ранено загупом (чи може шаблем) в голову, а другого прострілено в груди так, що він напевне вже помер. А було це так:
 Коло третьої години вночі юрба в 200-300 поляків — переважно осадників, що зібрались в доколішніх і далеких місцевостях, напали на дім нашого священника о. Закидальського. Юрба, в якій був і кс. Зентара, вимагала від священника церковних ключів. Віддай, поже, ключі, бо ми прийшли молитися... Довго дім священника був в облозі, а над самим священником висіла небезпека: над ним звучали і лякали навіть смертю. Кричати на гвалт не було як, бо коло кожного вікна стояла сторожа. Церковного старосту і сторожу було приведено до священника і від них також вимагали ключів. Коли нарешті таки вдалось якось заробити гвалту — тоді збіглися з цілого села люди, вирятували священника і юрбу напасників прогнали. Оже під час того і було ранено напасниками Форштей і Рудницького...
 Коли збіглися люди, коли почався крик, тоді лише з'явилися і поліція, яка й почала по своєму наводити порядок... Тяжко раненому Рудницькому зроблено коло години п'ятої маслосватіє, під час якого тисячний нагвалт людей стояв у напруженім спокої і малівся. Коло години 12 в день приїхав повіт. староста і комендант поліції, які й почали робити свій розслід...
 Це вже четв'ярий раз юрба поляків—натодиків пробує без суда і права у спосіб самочинний одібрати нашу церкву. Цей останній напад був найстрашніший: внаслідок його полилася кров доброго українця, нашого громадянина.

Пашу дуже коротко, не роблючи жадних од себе виводів. Нехай ці виводи зробить кожний, хто ці стрічки прочитає...
Вишгородецький

Як узиялася унія в Жабчу.

Група селян с. Жабче Луцького повіту надіслала нам відомості про жабчинську унію, які подаємо в ско-

роченні.
 Довідалися ми з „Кур'єра Подляського“, що в нашому селі 1000 селян перейшло на унію. Аж здивувалися, що їх у нас стільки є. Шукали їх та не знайшли.

Ось кілька слів про них.
 Був у нас 70-літній священник Торжанський. З старого часто були люди незадоволені. Посилали скарги до консисторії, не допомогло. На церковній землі самовільно побудувався собі сел. Міласевич. Священник привів комірника, щоб його усунути. Селяне обурилися і написали про усунення священника Торжанського. Подання взяв до уваги той самий Міласевич з іншими до Крем'янця. Але їм якось переплуталася дорога і вони попали до Луцька до католицького біскупства. Той призначив їм кс. Рудницького. Св. Торжанський повідомив поліцію. Комендант повісив замок на церковних дверях і віддав ключа св. Торжанському. Приїхав кс. Рудницький з другим, зламали замок, здерли печатку й вдерлися до нашого храму. Увіщування делегатів консисторії не допомогло. Ті, що мали злобу на св. Торжанського, перейшли на бік Рудницького. Нові „уніяти“ ходили з кийками, грозили бити, і тому православні мовчали.

Коли ж консисторія призначила молодого священника, уніятів у Жабчу залишилось всього 10, в с. Смиківці — одного, в с. Козакова Доліна — 5 родин. Але уніяти не здаються. Погрожують тим, які дали підписи, що їх будуть бити, візьмуть до в'язниць, що прийде військо, не дадуть землі і т. д. Православні написали прохання про оборону до консисторії та воєводи. Не віддамо своєї віри, своєї церкви. Діди йшли на муки, підуть і внуки. Вчора йшла одна православна жінка уніятським закутком. На неї напали уніяти й почали бити, а уніятський дяк що є під слідством казав: „Вийте, бийте її суми. Вам нічого за це не буде“. Вчора ввечері уніятки показували нашіх дяків те, звідки ноги ростуть, а ксьондз їхній стояв і сміявся...
 Мавах. Ого ж просимо Редакцію написати про це в газеті, які пляцувки по 1000 душ будуються й як унія розповсюджується.

Селяне.

Мені довелося бути присутньою на іспиті в варення який перерахував комісією, що складалася з учительки вареня, директора Семияну і делегатки від міста, одної з старших досвідчених господинь. Учниця на протязі трьох годин мусіла зварити обід на шість чоловік, склавши самостійно спис справ, обрахувавши точно їх вартість і визначивши кількість корисних річезин, що містила в собі при готована справа. Любо було дивитись, як кішла робота під руками молодой дівчини, як систематично, без зайвої метушні (за чим дуже слідкується) чисто і старанно виконувала вона свою працю.

Оглядаючи цю школу, дивлячись на цих здорових молодих дівчат таких вихованих і так добре підготованих до своєї майбутньої праці, свідомих своїх прав і обов'язків мимоволі перенеслася моя думка на наші занедбані землі, в наші бідні села, де наша жінка-господиня працює вибиваючись з сил в своїм примітивному господарстві примітивними засобами і не вміє, що до продуктивної праці потрібно ще й знання, а не тільки гіркий піт і фізичне виснаження.

Коли ж настане той час коли наша жінка скористається з досвіду своєї культурнійшої сестри чеської селянки?

Що діється в світі

Хмари над Югославією.

З моменту вбивства в югославянському парламенті хорватських депутатів, між сербами й хорватами стосунки все більш загострюються. Настрій тривожний. Хорватські сепаратисти агітують за відділення Хорватії й утворення власної держави. Король шукає замирення. Сподівалися, що коли виздоровіє ранений Степан Пашич, то до такого порозуміння дійде. Але де-які сербські кола продовжують нападки на хорватів, домагаючись обмеження їх у правах. Особливо гостро виступала проти хорватів газета „Єдинство“. Коли редактор цієї газети приїхав до Загребу, столиці Хорватії, його вбив з револьвера місцевий хорват. В Вільгороді арештовано хорвата урядовця по підозрінню, що він готовив замах на двох хорватів-членів уряду Югославії. Віля дому, де знаходився хворий С. Пашич завважено

двох невідомих мушун, які скрилися. Гадають, що вони хотіли доконтати замаху на Пашича.
 8 серпня Степан Пашич вмер. Його смерть ще більш ускладнює положення Югославії. Щоб попередити внутрішню боротьбу, уряд вживає певних заходів: король висловив вдові С. Пашича співчуття. Таке саме співчуття ухвалив іслати парламент на жалібному засіданні. Небіжчик залишив заповіт, у якому просить хорватів заховати спокій.

Большевізм — хвороба пролетаріату.

Для 6-го цього дня в Брюсселі розпочався конгрес II інтернаціоналу. Французький соціаліст Фор заявив, що франко-німецьке зближення стало вже фактом. При цих словах він подав руку своєму німецькому колеї. Російський соц.-демократ Дан сказав, що большевізм — це хвороба пролетаріату.

Що пишуть

Націоналізм зростає.

Сельробівське „Світло“, бачучи розвал комуністів, каже: „Потрібно підкреслити зріст українського націоналізму та ті загрози й небезпеки, які плинуть з сторони“ (для „комуністів“). Вія в сучасних умовах міжнародного положення СРСР є особливо грісним націоналізмом. Український націоналізм зумів до тої міри підсилюється, що би зробити... спроба... впаду проти радянської влади.
 Так зростає національна ідея на Великій Україні.

Сель-роби й губи не відчинили.

Газета „Сель-роб“ про своїх же сельробівських послів (правниці) пише (ч. 52): „на першому засіданні сойму, коли іредставники окремих партій (УНДО) протестували проти арештування послів сельробівських „моща...“... „В справі амнестії сель-робівських теж „моща...“... „Досі в соймі губи не отвори-ли“...
 Так пише „Сель-роб“ про Козичьких, Чучмаїв і Ко-.

З життя Волині

Що робить консисторія.

Парафіяне Жидичина надіслали нам копію цікавого повідомлення на ім'я Волинської духовної консисторії. Передаємо її зміст у скороченні. Парафіяне в свій час просили епископа Симона призначити їм дяка-директора В. Бабиченка. Замість цього консисторія почала їм надіслати інших. Замість Бабиченка Гаврилюка, дяків Мельника й Кашука (який любить заглядати до пляшки). Парафія цього дяка не прийняла й була змушена найняти киншого. Тепер парафіяне повідомили консисторію, що зібраний хліб продадуть на користь наятого дяка й не будуть платити податків, доки консисторія не призначить їхнього кандидата.

Одного дня Чехович покликав її на дуг косити сіно й там застрілив з револьвера, а сам утік. На другий день уранці знайдено Чеховича біля села Глопані з простріленою головою.

Нові військові літовиська.

Ліга повітряної оборони має намір приступити до будови нових літовиськ у Ковлі, Горохові й Дубні. Досі на Волині було всього одно літовисько — в Луцьку.

Перебили ногу.

Кілька дівчат с. Свишчева гм. Ярославичі, не маючи чим годувати корови, пішли до лісу по траву. Ще не дійшли вони до лісу, як... вискочили лісничий Козак. Дівчата почали втікати. Козак кинув у них залізом і перебив ногу Варці Левчуковій, яку відвезли до Дубна до лікарні. Батько її звернувся до поліції. Прибула поліція, але почала з того, що перевіряла, чи нема де сміття, чи привязані собаки й все допитувалася, хто побив Козака? Врешті на домагання селян усе ж списали протокола. А що з цього вийде? Тимчасом батько Варки мусить продавати останню корову, щоб лікувати дочку.

Фальшиві долари.

На Волині появились фальшиві долари (по 20 доларів). Банкноти мають номер подібний до 219, невизначений; на другій стороні номер 1453. Печатка й нумерація блідо-синього кольору.

Пожешні вибухи.

„Пшегл. Волин.“ подає, що в деяких місцях Волині під час пожеж вибухали в палаючих будинках рушничні, гарматні набой та ручні гранати. Газета закликає владу звернути увагу на ці явища.

Знохання.

В с. Миротівні на Здолбунівщині заможний жонатий селянин закохався в своїй наймистці Оксані Свидриківній. Оксана рیشуче заявляла йому, щоб він відцепився від неї нарешті, бо кинє службу.

Смерть від вистрілу.

В Володимирі під час військових вправ ранив себо в живіт підхорунжий Коваленко й того самого дня вмер.

Луцькі новинки

О. протопресвітер Пашчевський.

Обіжником оповіщено, що митрополит Діонісій благословив о. Павлові Пашчевському офіційно титулюватися протопресвітером. О. Пашчевський (українець) є одиноким на наших українських землях, що носить титул протопресвітера.

гальних зборів засіданні відкрив редактор В. Островський Президія Національної Ради уконстатувалась так: голова Ів. Бондарук, заступник В. Островський, секретар П. Палаш. До управи (дирекції) обрано: п.п. Петриківського, Ковалевського і Мацька.

З „Українського Хліборобського Союзу“.

12 п. серпня відбулося черге засідання навірної ради „Українського Хліборобського Союзу“, сільсько-господарської кооперативи з обмеженою поруккою. Згідно з постановою за-

Виключення. Рада „Просвіти“ на своїому останньому засіданні 10 п. серпня ухвалила виключити з числа членів „Просвіти“ Б. голову драматичної секції п. Кравчука за неналежне ведення справи цієї секції.

Виставка. Місцева адміністрація кваліфіковано готується до волинської виставки, яке відбудеться в Луцьку 1-6 вересня. Заготовлюються помешкання для гостей в приватних льокалах. Оголошено знижковий проїзд по залізницях. Українське промисляцтво в виставці участі не бере, маючи на увазі улаштувати окрему виставку.

Права гімназії. З неурядових джерел ми чули, що українська гімназія в Луцьку одержує права прилюдности для всіх клас.

Нелояльна міська рада. „Пшегл. Волинські“ скаржаться, що члени луцької міської ради-жиди виявляють велику нелояльність до польської меншости Луцька. Нелояльність полягає в тому, що радні жиди, користуючись з своєї більшости, висади в бюджет на жидівські школи 6 тисяч зол., а для Мацежі Школярської лише підвизвали асигнування на 750 зол., себ то до суми 2 тис. зол. Треба додати, що міська рада списала також 5 тисяч боргу „Т-ва Дом

РІЖНІ ВІСТІ

Польські газети подали, що в зв'язку з проектом зміни конституції наприкінці цього місяця відбудуться наради ріжні соймові клуби, в тому числі й клуб український. Подаємо до відомо, що ця вістка не відповідає дійсности: український клуб цього місяця жидних нарад не буде відбувати.

12 ц. серпня в Вильні відбувся з'їзд легіоністів. Прибуло на з'їзд біля тисячі легіоністів. На академії промовляли: марш. Пілсудський, президент міста Фелевський, воевода Рачкевич, ген. Радзівіла. З'їзд ухвалив резолюції.

Похорон Ст. Радича відбувся в Загребі 12 серпня.

В Бразилії вибухнула революція, яка швидко поширюється.

В Копенгазі один лікар повернувся до життя чоловіка, який вмер підчас операції на хоробу серця.

Радянський уряд вироблює закон про внесення оборони в судах.

Затонув італійський підводний човен. Його витопили, але люде, які в ньому знаходилися померли.

На Филиппинських островах (Азія) вибух з великою силою вулкан Майон. Перестрашена людність в паніці втікає. Вибух спричинив великі шкоди.

Перший у світі боксер Тенней побив боксера Гіннея і утримав своє першенство. Боротьба якій приглядалася 60-тисячна публіка, тривала всього пів години. За той час Тенней заробив 525 тисяч а Гінней 100 тисяч доларів.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

До Хвалної Редакції „Української Громади“ у Луцьку на Волині.

Вельми Шановний Паве Редакторе! Пршу вскірно о оголошення в цінному часописі цього спросторання:

Вже третій місяць минає, як я зробив спросторання мого допису в часописі „Українська Нива“ під титулом „Голос пав-отця на Волині“, в котрому то дописі я необережно, під впливом нервного стану та грудної слабости, загостро виступив проти Високодостойного Матрополита. Тепер прилюдно відкикую, як уже і раніше таку саму заяву надіслав Його Блаженству, просячи о помаловання за таке писання, будучи у хворобі і в стані крайнього положення матеріального і маючи на утриманні трое свірт по сестрі.

З великою пошаною Проф. Антін Вишенський, Кандидат Богословія.

Луцьк, д. 3 серпня 1928 р.

Польські“ з огляду „на його заслуги“. Отже, поляки одержали разом 7 тисяч, жиди 6 тисяч. А українці? Ма чули, що—всього пару сот зол. для „Просвіти“. Що ж, для українського населення околиць, яке годує Луцьк, вистарчить і того, що „з носа спаде“. Це наслідки того, що українці так добре „обедналися“ при виборах до міської ради.

Прибутки Луцька. Цього річні бюджетові прибутки міського самоврядування вносять суму майже три мільони зол. А місто виглядає, як обдерта жебрачка. Від пороку люде задихаються на вулиці.

Поштова скринька.

Андрій Кухарчук, с. Костанець. — Вартість 2-х доларів — 17 зол. 70 гр. Кліша коштує 15 з., решту 270 залічено на часопис до 1 XI 28 р.

Герасим Шокура, Корець. Заплачено до 1.1.29 р.

Р. Ішук. Допис не вмішаво тому, що ця справа вже була в часописах висвітлена, а представники повітових „Просвіт“ ухвалили резолюцію й вироблюють статут.

Уповноваженим громади Кобильні. Особа, про яку ми говорили, згоджується вести вашу земельну справу.

Дирекція Кремянецької Української мішаної з правами прилюдности гімназії подає до відомо, що вступні іспити до всіх клас гімназії (від II-ої до VIII-ої) відбудуться 3, 4 і 5 вересня б. р.

До прохання про допущення до іспитів треба приложити метрику про народження і шкільне свідоцтво. Дирекція гімназії.

Дирекція Луцької Української мішаної з правами прилюдности гімназії подає до відомо, що вступні іспити до всіх клас гімназії (від I до VIII) відбудуться 3, 4 і 5 вересня п. р.

До прохання про допущення до іспитів треба приложити метрику про народження і шкільне свідоцтво. Дирекція Гімназії.

350

цінних предметів за 15 зол 75 гр.

На листовне замовлення висилаємо слідуочий комплект: 1) мужський годинник нікельовий, швейцарський, з добрим ходом; 2) 1 позолочений ланцюжок до годинника; 3) 1 загранична бритва; 4) 1 пензлик до голення; 5) 1 мишочка до голення; 6) 1 пава шовк. рукавички; 7) 1 кусок туалетного мила; 8) 1 шовкова краватка; 9) комплект записок до макетів; 10) 1 обсадка з олівцем; 11) 1 кешиковий гребінь з футералом; 12) 1 сталевий ніжик; 13) 3 хусточки до носа; 14) 1 зефіровий ковпирець; 15) 1 кешикове зеркалаце і ще 335 предметів необхідних для кожного чоловіка. — Той цілий комплект висилаємо тільки за 15 зол. 75 гр. Такий самий комплект в гатунку „L“ 17 зол. 45 гр. Гатунок „N“ 19 зол. 75 гр., найліпший 22 зол. 95 гр. Задатку не треба. Платиться при відборі. За опакowania й пересилку платити кудуючий.

Без ризика! Без ризика! Коли не подобається, звертаємо гроші. E. Jakubiński, Warszawa, Nowolipki 23, Skrz. poczt. 237. U. 64-1-1

FOSFOR
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОІВ
ЛЬВІВ
вул. Баторого 32
(ул. Batorego 32)
Телефон 50-69. 20-10

Вкрадені в Почаїві „довуд особисти“ виданий Старостом в Кремянці, військову книжечку видану через П. К. У. Кремянець і карту мобілізаційну все це на імя Антона Греска-Яшока, річника 1900, замешкалого в с. Коханівці гміни Вербо-вещької пов. Кремянець рахувати неважними. 7-3-3

Zgubiono książeczkę wojskową wraz z kartą mobilizacyjną wydaną przez P. K. U. w Równem na imię Romana Bagińskiego, s. Felicijana, rocznika 1903, ze wsi Ozerce, gm. Ludwipol, pow. Kostopolskiego, które to dokumenty ni-niejszem unieważniam. 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

Український Високий Педагогічний Інститут у Празі.

Ректорат Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова у Празі оголошує з дозволу М-ва Шкільництва та Нар. Освіти Чехословацької Республіки (з дня 5 липня б. р. ч. 80406(28-у) прийом нових студентів на I курс Інституту на акад. рік 1928|29.

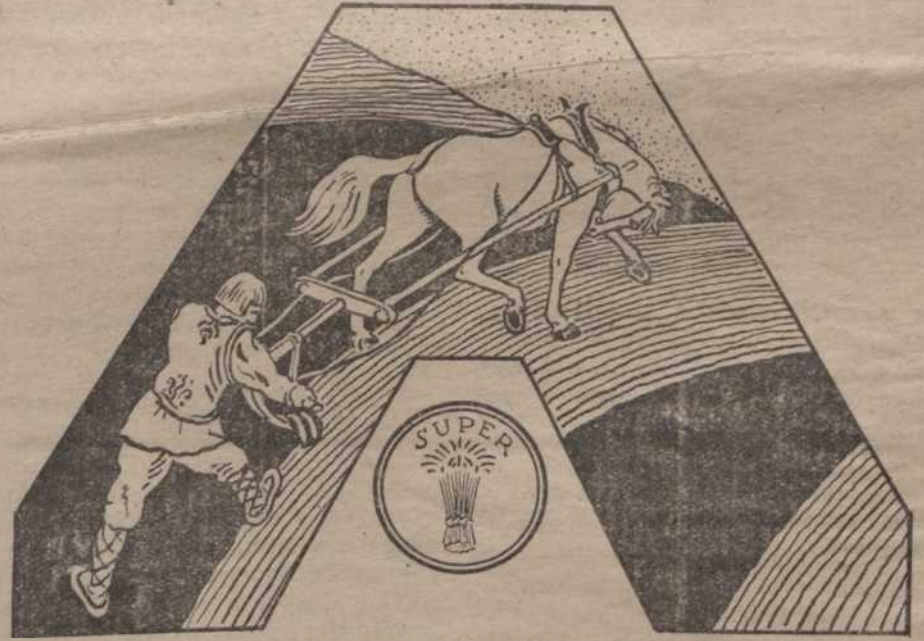
Інститут є висока школа з 4-літнім курсом навчання, складається з 3-х Відділів (факультетів):—1) істор.-літературного з підвідділами історії й суспільних наук та літератури й мистецтва, 2) матем. природничого з підвідділами математики й фізики та природничих наук, і 3) музич.-педагогічного. Приймаються до Інституту дійсними студентами особи (чолов. й жінки) з закінченою середньою освітою (гімназія, реальна школа, учительський інститут, духовна семінарія (4 кл.), середня комерційна школа і т. ин.) Навчання в Інституті цілком безплатне. Стипендій від М-ва для студ. I курсу (як і в попередньому році) не буде. Прохання з документами, короткими життєписами й з фотографіями подаються на імя Ректора Інституту. Ceskoslovensko, Prahall., Skolska ul. c. 8/IV. Ukrajinsky pedagogicky ustav M. Dragomanova v Praze.

Візи на в'їзд до Ч. С. Р. для студій в Інституті уділяює: для Галичини Консул Ч. С. Р. у Львові, для Волині - Консул Ч. С. Р. у Варшаві для емігрантів візи уділює посольство Ч.С.Р. у Варшаві. Для отримання візи необхідна посвідка Інституту про прийняття в студенти Інституту.

Ректор Інституту Проф. Др. В. Сімович 58-3-3

Земельний Банк Гіпотечний
Акційна Спілка
Львів—вул. Підвалля ч. 7.
Телеф. ч. 3-82. К-то в П.К.О. 149.000
Дирекція: 52-92.

Одинокий Український Девізовий Банк
Полагоджує всі банкові чинности.
Переводить перекази заграницю до всіх місцевостей світа—головно до Америки й на Україну.
Приймає вклади в золотих і долларах.
Приймає векслі і ефекта до інкаса.
У всіх краях Європи й Америки—власні кореспонденти
Кожий українець повинен мати акції Земельного Банку Гіпотечного, як їх ще не маєте — пишть до Банку.
При письмених запитах просимо долучувати марку за 50 грошів.

СУПЕРФОСФАТ
16% і 18%
є найліпший фосфоровий погній під жито і під пшеницю
БЕЗ СУПЕРФОСФАТУ НЕМА ДОБРИХ УРОЖАІВ.
По всіх складах жадайте і купуйте тільки **СУПЕРФОСФАТ** зі знаком „SUPER“ на мішках і на пльомбах мішків.
Вагоново продає і всяких пояснень та порад уділяє
PRZEMYSŁ SUPERFOSFATOWY, WARSZAWA, KREDYTOWA 4.

FOSFOR
СУПЕРФОСФАТИ: кісткі й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кісткі й мінеральні від 18 до 26% „P₂O₅ III“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й інші, як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHURZOWSKA) амонява
САЛІТРА чідійська — **СІРЧАН** амонявий вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.
ФОСФОРІТИ палені й мелені (CaO розп. P₂O₅).
Доставка вагоново й деталійно по цінах фабр. і на найдогідніших умовах кредит